

بررسی نقش والدین و مدارس در جهت کاهش مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان مدارس ابتدایی گیلانغرب

تاج الملوک یارمرادی دندانه

کاردانی آموزش ابتدایی، کارشناس تربیت بدنی، فرهنگی آموزش و پرورش

چکیده

پژوهش و کنجکاوی از تمایلات طبیعی بشر است و میل به شناخت و ارضاء آن حس موجب دست یافتن به مجهولات زیادی شده است. لذا پیشرفتهای چشمگیری در کلیه زمینه های علمی فعلی حاصل این حس سیری ناپذیر کسانی است که زندگی خود را وقف جامعه بشری کرده و می کند. توسعه و پیشرفت کشورهای غربی حاصل میزان اهمیتی است که این کشورها به تحقیق و پژوهش قائل هستند. در این دیار روح علمی همان شناختن و در یافتن عمیق روشها و شیوه هایی بوده است که بشر برای پیش بردن علم بکار بسته است. این امر نه تنها از نادانی و سرگردانیهای آنها کاسته بلکه موجب شده است که در برآورد حوادث دقیق تر و مسئدل تر و در انجام امور مجهز تر و در یافتن مواد جدید با کیفیت بهتر موفق تر باشند.

واژه های کلیدی: والدین، مدارس، مشکلات تربیتی، اخلاقی، دانش آموزان مدارس ابتدایی گیلانغرب

مقدمه

تحقیق حاضر بدین علت صورت گرفته است تا یکی از مشکلات عمده مدارس را که همچنان حل نشده باقی مانده است بررسی نموده و در صورت امکان روزنه ای را در راه گشایش آن پیدا نماید. عنوان این پژوهش عبارتست از: « بررسی نظر مدیران مدارس شهر گیلانغرب «ناحیه ۳» در مورد میزان همکاری والدین با مدارس در حل مشکلات تربیتی یا اخلاقی دانش آموزان ». و همانطور که از عنوان این تحقیق استنباط می شود درصدد آنیم که علاوه بر انجام یک تکلیف دانشگاهی حداقل در دوران خدمت خود در نهاد مقدس آموزش و پرورش از نتایج آن در چگونگی راه حل مشکلات دانش آموزان سود جسته و در نتیجه آنچنانکه شایسته فرزندان این مرزوبوم باشد اداء وظیفه نمائیم زیرا جامعه کنونی ما بدلیل خصومت‌های غربی و نادانی‌های عده زیادی از مسلمانان در خارج و داخل کشور و نیز مشکلات اقتصادی دچار مسائل و مشکلات زیادی از جنبه های تربیتی و اخلاقی شده است. که اگر بزودی در این مورد راه چاره ای را نجوئیم متحمل بهای گزافی خواهیم شد.

و همانطور که می دانیم مدرسه به عنوان سازمانی که مسئولیت تربیت فرزندان جامعه را بر عهده دارد باید با روشنگری و روشن بینی علل و راههای حل مشکلات را شناسایی و با آنها به نحو تخصصی برخورد نماید. پس قبل از هر چیز عنایت کارگزاران و مسئولین آموزش و پرورش و نیز دولت جمهوری اسلامی ایران را در جهت تامین هزینه های این تحقیقات طلب می کند. زیرا مبارزه دشمن همانطور که رهبر معظم انقلاب فرمودند مبارزه فرهنگی است. اگر ما در جنگ تحمیلی در مصرف سرمایه های کشور جهت حفظ کیان اسلام خود هیچ دریغی نداشتیم چرا امروز در شبیخون فرهنگی که از جنگ رو در رو بسیار خطرناکتر است از خرج کمترین سرمایه ها مضیقه کنیم؟ چرا ادارات آموزش و پرورش ما هیچگونه تحقیقی را در راه شناسایی مشکلات دانش آموزان انجام نداده است؟ چرا مسئولین تعلیم و تربیت هنوز نتوانسته‌اند همکاری جدی والدین را در رفع مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان و مدرسه جلب نمایند.

به نظر حقیر بزرگترین مانع در این راه این است که جامعه ما به نتایج آتی و کوتاه مدت سرمایه گذاریها توجه دارد و هنوز پی به ارزش و اهمیت سرمایه گذاری در آموزش و پرورش که ریشه ای و اساسی است نبوده است. چنانکه کمینوس یکی از بزرگان تعلیم و تربیت مورد سرمایه گذاری در آموزش و پرورش می گوید: اگر قرار باشد یک سکه طلا برای شهر سازی، تأسیسات نظامی، تهیه اسلحه، مهمات و غیره خرج شود چرا نباید صد سکه برای آموزش و پرورش اطفال هزینه گردد.

در این پژوهش تاثیر همکاری والدین و نیز تاثیر کلاسهای آموزش خانواده در میزان همکاری آنان با مدارس مورد نظر است و بررسی بیشتر در مورد لزوم تشکیل کلاسهای آموزش خانواده و آشنا نمودن والدین به شیوه های تربیت فرزندان و در نتیجه ایجاد هماهنگی بیشتر بین دو نهاد خانواده و مدرسه می باشد.

در تحقیقاتیکه به عناوین مختلف در رابطه با ایجاد اعتماد به نفس در کودکانی که والدین آنان بیشتر با مؤسسات آموزش و پرورش در تماس بوده اند. و میزان موفقیت آنان حتی در کودکانی که از نظر هوشی ضعیف بوده اند و تحقیقات بزرگانی چون فروبل و اینکه کودک در یک محیط غنی و سرشار می تواند علایق خود را از طریق تجربه آموزی و فعالیت شخصی رشد دهد. مشوقی بود که ما را به این تحقیق وا داشت.

بیان مسئله، هدف و فرضیه

از آنجایی که مدرسه سازمانی است که مسئولیت اصلی تعلیم و تربیت فرزندان هر جامعه ای را بر عهده دارد و زندگی در جامعه کنونی بدون تعلیم و تربیت عمومی غیر ممکن می باشد و بخصوص اینکه پدران و مادران بدلیل مشغله فراوان و یا بدلیل اعتمادی که نسبت به مدارس احساس می کنند بیشترین مسئولیت را بر دوش مدرسه می اندازند. لذا مشکلات مدارس در این امر مهم صد چندان می شود تا آنجایی که حتی خانواده ها در بسیاری از موارد از فرزندان خود به مدارس شکایت می برند و از نحوه رفتار فرزندان خود گلایه می کنند.

ولی آیا انجام این مسئولیت خطیر از مدارس و کارکنان آنها به تنهایی بر می آید و یا اینکه باید چاره ای جست ؟

مشکلات درسی و آموزشی و تربیتی و اخلاقی متأسفانه با تمام جدیتی که دست اندر کاران تعلیم و تربیت پیش گرفته اند روز بروز بیشتر می شود. تبلیغات ضد فرهنگی که به عناوین و شکل‌های مختلف خود را جلوه گر می سازند از طرفی «تمایل بشر به

اطاعت از نفس اماره و جنبه منفی گرایی وی» ما را هشدار می دهد اگر چنانچه بی تفاوت باشیم بهای سنگینی را متحمل خواهیم شد که چه بسا از عهده آن بر نیائیم.

امروز در جهان غرب که خود را در منجلا ب فساد غرق کرده اند فریاد ها بلند است و فساد اخلاقی زندگی آنان را متلاشی نموده است و وقاحت به جایی رسیده است که مجلس انگلستان ازدواج هم جنس را برای مردان آزاد اعلام کرده است. رسمی که حتی در پست ترین حیوانات هم دیده نمی شود روگردانی از روشهای اصیل انسانی و حاکمیت بی بند و بار و افسار گسیختگی در کشورهای متمدنی سبب شده است که روز بروز برتریگی دلها افزوده شود و آن نور معنوی که سبب روشنایی دلها و آرامش قلبهاست به کلی از میان برود و اصول و موازینی که لازمه حیات سالم انسانی است زنگار فراموشی بگیرد. تا آنجایی که امروزه کمتر اندیشمندی بصیر و متفکر آگاهی حتی در دیار غربت انسانیت یافت می شود که از این انحطاط حاکم به جهان شکوه نکند.

آثار و مراتب سقوط اخلاقی تنها به گسترش ظلم و جنایت قدرتمندان در حق ملت های دیگر محدود نمی شود بلکه در داخل مرزهای همین کشورهای به ظاهر پیشرفته، مرگ ارزشهای اخلاقی سبب بروز بحرانهای عظیم معنوی شده و پشت انسان جدید را خم کرده است. انسانی که تا این حد به انحطاط رفته ارتکاب به زشتیها برای او کار مشکلی نخواهد بود. حضرت امام هادی (ع) می فرماید: « مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَأْمَنُ ثَمْرَهُ » کسی که در نزد خود خوار شود خوار شود (احساس کرامت و شخصیت اخلاقی نکند). از شر او ایمن مباش.

لذا مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان در مدارس و نیز تبلیغاتی که از طریق کانالهای تلویزیونی کشورهای همسایه بعنوان بوقهای تبلیغاتی غرب در جهت اشاعه بی بند و باری و فساد اخلاقی صورت می گیرد. وبعلاوه وارد کردن فیلمهای ویدیویی و عکسهای مبتذل که بطور وسیعی فکر کودکان و نوجوانان را مغشوش کرده و افکار ناصحیح را به آنها القا می کند ما را بر آن داشت که راهی را جویا شویم که بتوانیم حداقل از وسعت این مشکلات بکاهیم. هدف از این تحقیق این است که با همکاری والدین بتوانیم در مدارس محیطی سالم و اسلامی را بوجود آوریم و با شناخت بیشتر دانش آموزان و ایجاد هماهنگی بین خانه و مدرسه در جهت رفع مشکلات آنان بکوشیم.

فرضیه :

- الف - همکاری والدین با مدرسه در رفع مشکلات یا اخلاقی دانش آموزان رابطه ای مثبت دارد.
- ب - همکاری والدین با مدرسه در رفع مشکلات تربیتی یا اخلاقی دانش آموزان رابطه ای خنثی دارد.
- ج - همکاری والدین با مدرسه در رفع مشکلات تربیتی یا اخلاقی دانش آموزان رابطه ای منفی دارد.

تعاریف عملیاتی :

والدین : پدر و مادر و یا هر کسی که سرپرستی دانش آموز را به عهده دارد .
مسئولین مدارس : مدیر ، معاون ، معلمین ، مشاورین و مربی امور تربیتی مدرسه .
دانش آموزان : کلیه دانش آموزان مقطع ابتدائی سن ۷ تا ۱۲ سال
مشکلات تربیتی و اخلاقی : کلیه نارسائیها و کمبودهایی که منشاء آنها موضوع تربیتی و اخلاقی است .
گیلانغرب : شهر گیلانغرب

«مطالعه منابع مربوطه به موضوع مورد تحقیق»

صاحب نظران تعلیم و تربیت بر این عقیده اند که والدین با همکاری و کمک به معلمان در زمینه پیشرفت تحصیلی فرزندان خود می توانند بسیار مؤثر واقع شوند. این مسئله بخصوص در دوره ابتدایی بسیار حائز اهمیت است. تحقیقات متعدد نشان می دهد پیشرفت تحصیلی دانش آموزانی که والدین آنها افرادی آگاه و با سواد هستند و بهتر به راهنمایی آنها می پردازند بیشتر است. در تحقیقی که بوسیله (بی لتیل) و همکارانش (۱۹۷۳) انجام شده است ، تفاوت دانش آموزان از لحاظ سن « سطح تحصیلات والدین و ثبات و پایداری خانوادگی آنها » مورد بررسی قرار گرفته است.

محققان به این نتیجه رسیده اند که والدین با سواد و خانواده با ثبات «کودکانی با پیشرفت تحصیلی بیشتر» دارند. تحقیق دیگری که توسط (الیزابت بنیک) در زمینه تاثیر روشهای تربیتی در رشد استعدادهای متفاوت عقلانی انجام شده است. نشان می دهد مادرانی که از نظر کلامی قوی تر هستند و موقعیتهای بهتر یا محرکهای کلامی بیشتری برای فرزندان خود فراهم می کنند. مثلا به فرزندانشان فرصت می دهند که در بحثهای خانوادگی شرکت کنند و بندرت آنها را به دلیل ضعف تکلم تنبیه می کنند برای فرزندان خود کتاب داستان بیشتری می خردند و برای کمبود پیشرفت در مدرسه دانش آموزان را بطور سازنده مورد انتقاد قرار می دهند فرزندان آنها پیشرفت بیشتری دارند.

تحقیق دیگری در زمینه روشهای تربیتی والدین و پیشرفت تحصیلی فرزندان توسط (ریموند کتل) و (دیامن بارتن) (۱۹۷۲) انجام شده است.

هدف این تحقیق بررسی این نکته بوده که آیا رفتار والدین در پیشرفت تحصیلی کودکان موثر است یا نه؟ نتیجه کلی این بود که اولاً: رفتار والدین با فرزند در قدرتهای شناختی از جمله پیشرفت تحصیلی مؤثر است، این تاثیر در همه درسها وجود داشته است. ثانياً: سختگیری و محبت بیش از حد والدین به فرزندان موجب عقب ماندگی تحصیلی می شود.

تحقیق دیگری که توسط (کلاس) و (سوزان کری) در سال ۱۹۶۸ درباره کودکان قبل از دبستان تا کلاسهای ابتدایی انجام شد، افراد مورد مطالعه ۶۲ کودک از خانواده های محروم یکی از شهرهای ایالت تنسی امریکا بودند.

گروه کنترل برای مطالعه نیز از یکی از شهرهای مشابه انتخاب شده بود. گروه آزمایش را به مدت ده هفته طی دوپا سه تابستان متوالی آزمایش کلاسی دادند. بعلاوه دیدارهایی با خانواده های کودکان در منازل آنان صورت گرفت که طی آن در زمینه کار با کودکان آموزشی بویژه به مادران داده شد.

این تجارب به منظور بوجود آمدن نگرشهای مثبت نسبت به پیشرفت تحصیلی و بالابردن تواناییهای هوشی کودکان ترتیب داده شده بود.

در پایان دوره نتایج تست هوشی حاکی از تغییر معنی دار بهره هوشی کودکان در کوتاه مدت بود.

خلاصه و نتیجه گیری

همانطور که بر کلیه دست اندر کاران تعلیم و تربیت روشن و واضح است دثر مدارس با مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان بخصوص در مناطق و محله های محروم شهر فراوان بوده و برخیز اوقات تحصیلی را در مدرسه مسئولین مدارس به مسائل مربوط به تعلم و انضباط می پردازند و بدین ترتیب بجای استفاده موثر از این فرصتها در پیشرفت تحصیلی آنان این چنین فرصتها به هدر می رود لذا بوجود آمدن مشکلات تربیتی اعم از آموزشی و درسی و تربیتی و اخلاقی در مدارس مسئله ای است که ما را واداشت که این پژوهش را با نواقص زیاد انجام دهیم.

لذا فرضیه مورد نظر این است که همکاری والدین با مدارس می تواند راه حل اساسی و مهمی در جهت رفع مشکلات تربیتی و یا اخلاقی دانش آموزان باشد.

رابطه مدرسه و خانواده بصورت همکاری متقابل و دو جانبه در خور ملاحظه است. چون از بسیاری خانواده ها هستند که در زمینه تربیت فرزند و مسائل مربوط به آن به کمک فکری و تخصصی نیاز دارند و این کمک جز از طریق مدرسه به چه صورت ممکن است فراهم شود؟

آنجا که شورای همکاری اولیاء و مربیان بصورت فعال تشکیل می شود شرایط مساعد تربیت و در خانواده سریعتر و سهلتر فراهم می آید دیدگاههای تربیتی مربیان به جامعه نفوذ می کند و مربی از مسائل خاص مربوط به کودکان و نوجوانان آگاه می گردد و در مقابل هر یک واکنش مناسب و راه صحیح جاره جویی را دنبال می کند.

در اهمیت و همکاری جامعه با مدارس همین بس که در آن نظامهای اجتماعی که بعنوان وابسته به مردم و متعلق به مردم شناخته شده و بوسیله آنها اداره می شود موجبات پیشرفت کاملتر و سریعتر فعالیتهای تربیتی فراهم آمده است و به نتیجه و بازده بسیار بهتر تربیتی دست یافته اند. در چگونگی ردیای قبول فرضیه مورد نظر ما پرسشنامه مشتمل بر ۱۹ سوال تستی و ۲ سوال

تشریحی نظرات مدیران را جويا شدیم که در این تحقیق ۴۰ نفر از مدیران شرکت داشته و به پرسشنامه جواب دادند. انتخاب ۴۰ نفر بصورت کاملا تصادفی از مقطع ابتدائی بوده است. ۱ نفر از این مدیران دارای مدرک دیپلم و ۱۶ نفر دارای مدرک فوق دیپلم و ۲۱ نفر دارای مدرک لیسانس و ۲ نفر هم با مدرک فوق لیسانس بوده اند.

پس از جمع آوری پرسشنامه ها پاسخ به هر سوال بطور جداگانه بررسی و تجزیه و تحلیل گردید که از مطالب مذکور لزوم همکاری والدین با مدرسه در حل مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان تاثیر ونتیجه گیری ونیز لزوم تشکیل و ارائه کلاسهای آموزش خانواده جهت ارائه اطلاعات و آگاهیهای لازم برای والدین وتاثیر آن در ایجاد همکاری هرچه بیشتر ونزدیکتر خانواده ها با مدرسه در جهت تربیت فرزندان آنان در هر یک ماه یکبار که بنا به نظر مدیران شرکت کننده در تحقیق مورد تایید واقع گردید و به این نتیجه رسیدیم که اجرا وتداوم چنین برنامه هایی همت وسیع تری را طلب می کند از طرفی تلاش جدی مدیران وهمکاری دست اندر کاران آموزش وپرورش در رده های بالا تبلیغات از طرف صدا و سیما و رسانه های گروهی و ایجاد جو مناسب انگیز برای شرکت والدین در کلاس های آموزش خانواده و علاقه مند کردن آنان به همکاری بیشتر با مدارس واحساس مسئولیت بیشتر در قبال سرنوشت آینده فرزندانشان می تواند محیط مدارس را به مراکزی فعال وسرزنده تبدیل کند که هم معلم وهم متعلم هر دو در آن احساس آرامش در جهت سازندگی کشور گام بردارند.

فهرست منابع

- ۱- انجمن اولیاء ومربیان جمهوری اسلامی ایران ، مجله پیوند، شماره های ۱۶۸- ۱۶۹- ۱۷۰- ۱۷۱- ۱۷۲- ۱۷۳.
- ۲- سادات، محمد علی، اخلاق اسلامی، سازمان مطالعه وتدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها ، تهران ، چاپ دوازدهم با تجدید نظر ، بهار ۱۳۷۲.
- ۳- کریمی ، یوسف، جزوه روانشناسی اجتماعی آموزش وپرورش ، ۱۳۷۲.
- ۴- معیری، محمد طاهر، مسائل آموزش وپرورش ، انتشارات امیر کبیر.
- ۵- مفیدی ، فرخنده ، آموزش وپرورش پیش دبستانی ودبستانی ، پیام نور.